د نړۍ ۷ عجایبي

سرچینه:

بلابلا ویب پاڼه

Ketabton.com

ژباړن:

مختار احمد احسان

ketabton.com - The Digital Library

د نړۍ

عجايبي

سرچینه:

بېلابېلي ويبپاڼي

ژبـــاړن:

مختاراحمد احسان

کال: ۱۳۸۹ل

ketabton.com - The Digital Library

د چاپ حقوق د ژباړن سره خوندي دي.

د کتاب ځانګړني:

کـــــتـــــــــاب	::: د نړۍ اووه عجايبې
ســـــــرچــــيـــنه	::: ببلابېلې ويبپاڼې
ژبــــــــــــاړن	::: مختار احمد احسان (۱۲)
د ژباړن بربښنالیک	::: mukhtar.ehsan@gmail.com
دژبــــاړلــو نېټـــه	::: د ۲۰۰۹ زېږديز کال د ډسمبر مياشت
کمپـــــوز او ډيـــزاين	::: پخپله ژباړن
انــلايـــن چـــاري	::: لراوبر ډاټ کام – www.Larawbar.com

ketabton.com - The Digital Library

ketabton.com - The Digital Library

ډالـۍ:

وټولو هغو افغانانو ته چې دهیواد د لرغونو ودانیو، آثارو او موادو په خوندي کولو کې خپله ونډه اخلي.

مختار احمد احسان

ketabton.com - The Digital Library

نیــولیـک

تقریظ ۷

پخوانی اووه عجایبي ۱۰

د منځنیو پېړیو (۱۴۰-۵۰ ع) اووه عجایبي ۱۵

اوسنۍ (عصري) اووه عجایبي ۲۰

۱. چیچن ایتزا - میکسیکو ۲۲

۲. المسیح المخلص - برازیل ۲۷

۳. کولوسیوم – ایتالیا ۳۰

۴. د چین دیوال – چین ۳۴

۵. ماچو پیچو – پیرو ۳۹

۶. پترا – اردن ۴۳

۷. تاج محل – هندوستان ۴۸

سرچیني ۵۲

ketabton.com - The Digital Library

تقریظ

بسم الله الرحمن الرحیم

ګران مختار احمد احسان صاحب، سلامونه

ستاسی ژباړلی کتاب (د نړی ۷ عجايبې) چی زما د لیدو لپاره مو رالیږلی وو وکوت. خوښ می سو؛ يو دا، ځرنګه چی ددغو عجايبو ځینی ما خپله لیدلی دي نو ماته يې زما زاړه يادونه رایاد کړل. بل دا چی، دداسی کتابونو لوستنه ګټور دي. ددغه کتاب د مندرجو عجائبو په لیدو او دهغو په باره کی د معلوماتو له لاري زمونږ د وخت خلک د پخوانیو خلکو او واکمنانو عظیم الشان کار او ستر هوډ ګوري چی مونږ ته يو درس او ځینی وخت عبرت دی. مونږ ګورو چی ځینو واکمنانو د خپل جاه و جلال د ښوولو او د نورو د تعجيزولو لپاره محيرالعقوله ماڼۍ، باغونه او بناوي جوړي کړيدي، ځینو بیا د خپل واک د تلپاته خوندي کولو په منظور د دښمن د راتلو په لار کی لوی او اوږده سنګري ديوالونه وهلی دي، ځینو د خپل دين او چا دخپلی معشوقې سره د بيکچه مینی په ثبوت کی بی مثاله ښکلی معبدونه، قبرونه او ماڼۍ درولی دي. که ځوک ښه ځير سی ددې ټولو عجائبو د رامنځته کیدو اصلی محرک عشق دی. حضرت رحمان بابا څه ښه وايي:

د همه ؤ مخلوقاتو پلار دی دا دا دنیا ده خدای له عشقه پیدا کړې

هو، دنيا له عشق او محبته پیدا سويده او د پرمختګ راز يې هم په همدي کي نغښتي دي. يو ماشوم دخپل مور و پلار د محبت محصول دي. دغه ماشوم د مور د میني په غيږ کي او د پلار د مهربانۍ تر سیوري لاندي لوي سي، عالم سي، مجاهد سي، قهرمان سي، او د ولس غرقه بیړۍ د نجات ساحل ته ورسوي. شخصيت، عقیده، ټولنه، وطن، امت، انساني ارزښونه، او ... ټول په عشق و محبت لاسته راتلاي سي، ساتل کیداي سي او ځلیداي سي. عشق او محبت د ژوند محرک دي او هغه ته معني ورکوي. عشق دي چي په چا ځان او جهان پيژني. دا عشق دي چي خلک په ظاهره دناشوني او خطرناکه کار و سرته رسولو ته هڅوي او په کوي يي. دا عشق دي چي خلک و قرباني او سربښندني ته وربولي. دا عشق او محبت دي چي د آزادي د لاري يو مجاهد په تش لاس د يو لوي بيرحمه وسله وال

ketabton.com - The Digital Library

ځواک پر ټانکونو په خوشحالي ورزغلوي او د باروتو واسکت په اغوندي. دا عشق دی چی د نړۍ ډېر عجایب او محیرالعقول یادګارونه یې منځته راوړیدي د کوم چی تاسی څو نمونی راټولی کړیدي. د دغه کتاب مطالعه نوی نسل ته ښئي چی که څوک د ځان، ټولنی، امت او انسانیت جوړونه، ښیګڼه او غوړونه غواړي نو په کار ده چی د پوهی څنګته په ځان کی عشق پیدا کړي. عشق عجایب او په ظاهر ناشونی اسانوي.

تاریخونه دي جوړ کړي عاشقانو
هسي نه چي هر بزدله هوښیارانو

ګران مختاراحمد جانه ! زه تاسی ته د دغه کتاب د تألیف مبارکی وایم او د ورته نورو ګټورو کتابونو د لیکلو توفیق درته غواړم. إنه هو السمیع الدعاء. درناوي

دکتور فاروق أعظم
کابل-۲۵ غبرګولی ۱۳۸۹هـ ش

ketabton.com - The Digital Library

د نړۍ اووه عجايبې

پـــيـــل

ketabton.com - The Digital Library

پخوانی اووه عجايبي

دنړۍ اووه عجايبي د نړۍ هغه اووه ځانګړي معمارۍ دي چي د جوړښت ، زړښت يا ښايست له پلوه د عجايبو په ليست کي درېدلي دي .
يونانيانو ته د ۷ عدد يوه ځانګړې معنی درلوده چي د بيلګي په توګه سره ۷ سيارې ، ۷ بېلابېل رنګونه، ۷ داونۍ ورځي، ۷ ساينسونه او داسي نور له ۷ برخو څخه تشکيل سوي شيان يادولائ سو. ځکه نو بايد دنړۍ ډېر و زياتو عجايبو معماريو څخه يوازي ۷ عجايبي ټاکل سوي وائ، هغه وو چي ددې معماريو لپاره د ۷ تعداد وټاکل سو .

پخوانی اووه عجايبي د تاريخي او يا کلاسيکي عجايبو په نامه سره هم يادېږي چي که څه هم دوې عجايبي د بابل اويزان باغونه او د خوفو هرم يې ديونانيانو لخوا نه وې جوړې سوي خو دا عجايبي ځکه په دې ليست کي شاملي وې چي د لوی سکندر لخوا يې د فتحه سويو سيمو د سرحدونو په دننه کي موجوديت درلود .

د پخوانيو ۷ عجايبو نومونه:

١. په مصر کي د جيزه لوی هرم

٢. په عراق کي د بابل اويزان باغونه

٣. په يونان کي د زيوس (د يونانيانو رب الارباب) مجسمه

۴. په ترکيه کي د آرتميس معبد (کليسا)

۵. د "هاليکېرنېسکوس" په يوناني ښار کي د "ماوسولوس" مقبره

۶. په يونان کي د رودس مجسمه

۷. په مصر کي د اليکساندر برج

ketabton.com - The Digital Library

۱. په مصر کي د جيزه لوی هرم

۲. په عراق کي د بابل اويزان باغونه

ketabton.com - The Digital Library

۳. په یونان کي د زیوس (د یونانیانو رب الارباب) مجسمه

۴. په ترکیه کي د آرتمیس معبد (کلیسا)

۵. د "هالیکېرنېسکوس" په یوناني ښار کي د "ماوسولوس" مقبره

٦. په یونان کي د "رودس" غټه مجسمه

ketabton.com - The Digital Library

۷. په مصر کې د الیکساندر برج

ketabton.com - The Digital Library

د منځنیو پېړیو (۱۴۰-۵۰ ع) اووه عجایبې

د نړۍ د ۷ عجایبو د زیاترو لیستونو په اړه ویل سوي دي چې دا عجایبې په منځنیو پېړیو کې موجودې وې. په دې لیستونو کې یادې سوي زیاتره ودانۍ د منځنیو پېړیو څخه ډېر پخوا جوړې سوي دي. د منځنیو پېړیو د ۷ عجایبو لیستونه په بېلابېلو نومونو سره نومول سوي دي، لکه:

- د منځنیو پېړیو عجایبې (په دې عجایبو کې د عجایبو تعداد نامعلوم و.)
- د منځنیو پېړیو ۷ عجایبې
- د منځنیو پېړیو د فکر او د معماري فن عجایبې

د منځنیو پېړیو د ځینو بېلابېلو ۷ عجایبو نومونه:

۱. په انګلستان کې ستونهېنج (Stonehenge)

۲. د ایټالیا په مرکز روم کې کولوسیوم (Colosseum)

۳. په مصر کې د کوم هدیره

۴. د چین په شمال کې د چین دېوال

۵. په چین کې د "پرسلاین" برج

۶. په ترکیه کې هاجیه سوفیا

۷. په ایټالیا کې د پیزا برج

ketabton.com - The Digital Library

۱. په انګلستان کې ستونهینج(Stonehenge)

۲. د ایټالیا په مرکز روم کې کولوسیوم(Colosseum)

ketabton.com - The Digital Library

۳. په مصر کي د "کوم" هديره

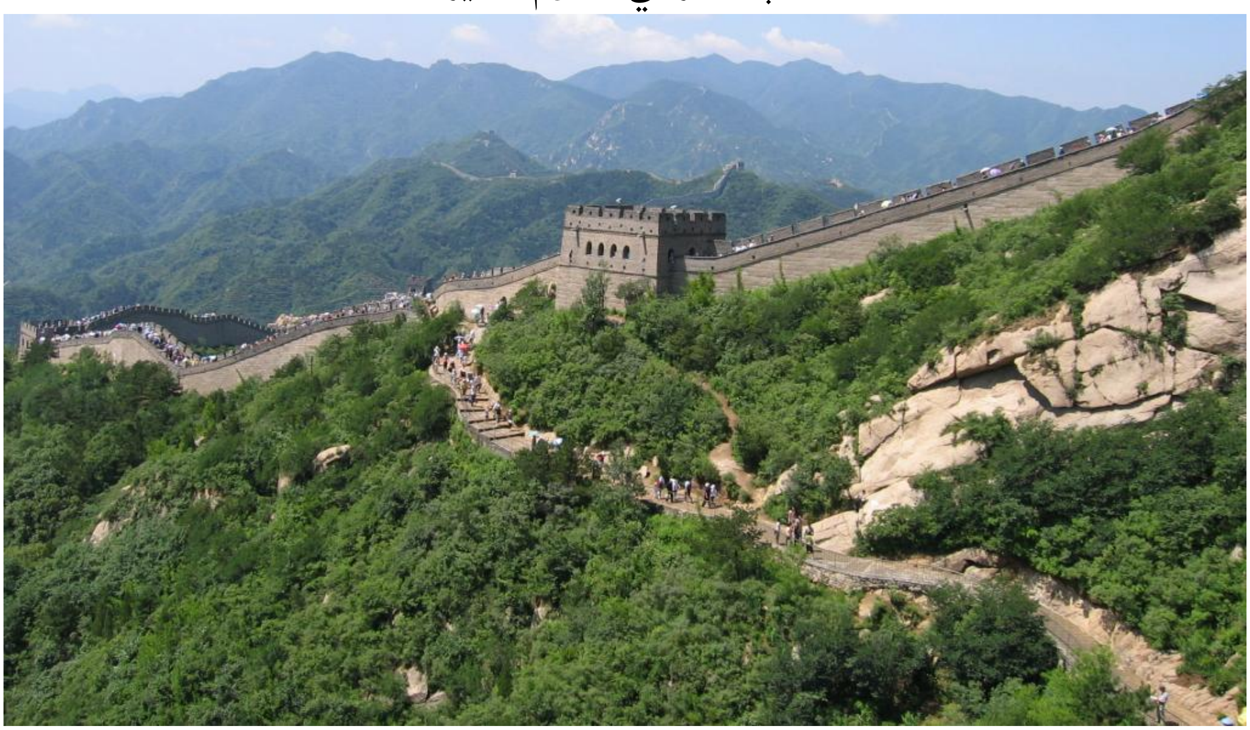

۴. د چين دېوال

ketabton.com - The Digital Library

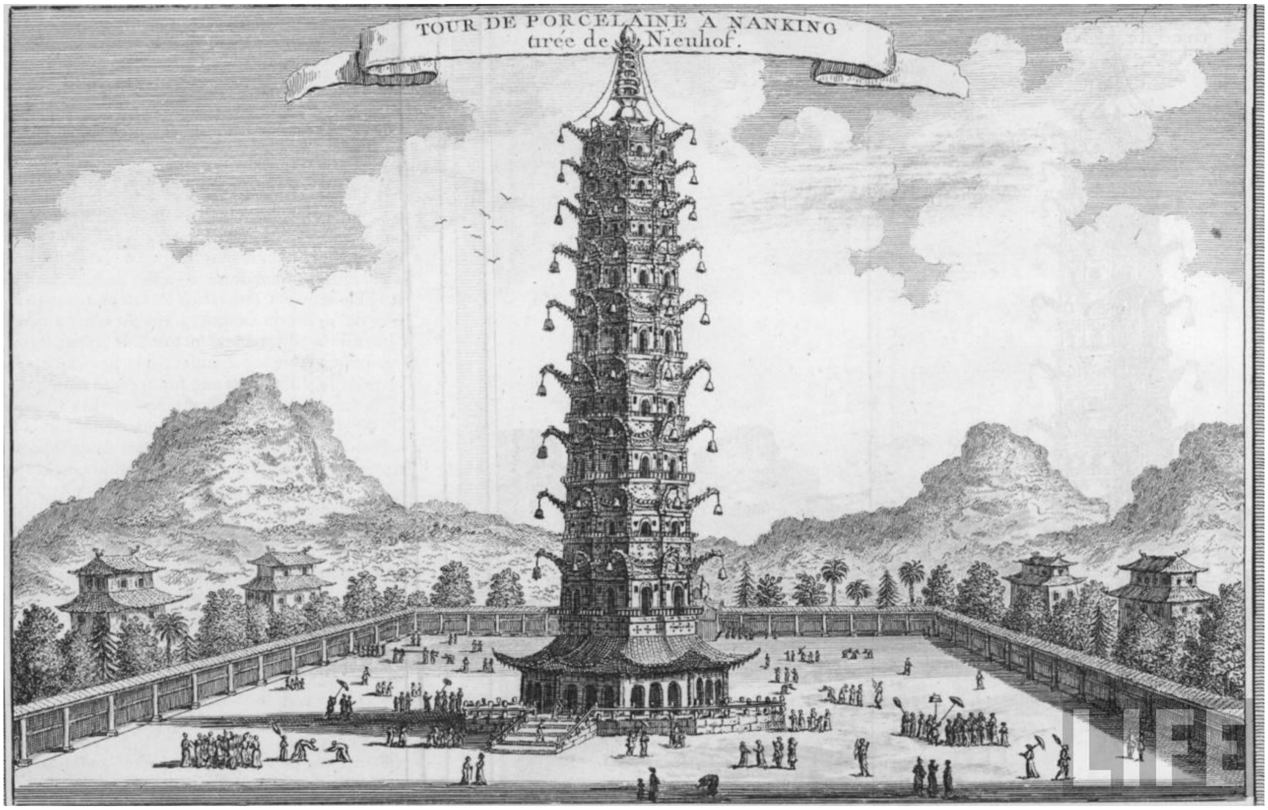

۵. په چین کې د "پرسلاین" برج

۶. په ترکیه کې "هاجیه سوفیا "

ketabton.com - The Digital Library

۷. په ایټالیا کې د "پیزا" برج

ketabton.com - The Digital Library

اوسنۍ (عصري) ۷ عجايبي

د ۷ عجايبو په ويبپاڼه کي د ۲۰۰۶ زېږديز کال د اګست په مياشت کي يو ليست، چي د نړيوالو تعجبه معماريو څخه ۱۴ په زړه پوري معمارۍ پکښي موجودي وې، په دې نيت پرليکه سو چي د نړۍ په ګوټ-ګوټ کي به ټول وګړي خپل د خوښي معمارۍ يا ښايسته جوړ سوئ ځای انتخابوي او رايه به ورکوي، څو د رايي ورکولو وروسته ۷ زياتي رايي وړونکي معمارۍ د نړۍ د ۷ عجايبو په نامه سره ونومول سي.

د اوسني ۷ عجايبو دټولني په وينا په دې انتخاباتو کي تر سل ميليونو ډيرو وګړو دانټرنيټ او د موبايل د پيغام (SMS) له لاري خپلي رايې ورکړې چي په نتيجه کي يې لاندي ذکر سوي ۷ عجايبي د ۲۰۰۷ زېږديز کال د ۷ مياشتي په ۷مه نېټه د پرتګال په مرکز ليسبون کي اعلان کړل سوې:

۱. چيچن ايټزا – ميکسيکو
۲. المسيح المخلص – برازيل
۳. کولوسيوم – ايټاليا
۴. دچين ديوال – چين
۵. ماچو پيچو – پيرو (پيرو دجنوبي امريکا په لويديځ کي موقعيت لري.)
۶. پترا – اردن
۷. تاج محل – هندوستان

همدارنګه ددې ۷ عجايبو سره ترڅنګ په نړۍ کي د ډيرو نورو ۷ عجايبو ليستونه هم سته چي هر يو يې ځانته بېل نوم لري، دبېلګي په توګه د ځينو عجايبو دليستونو نومونه په لاندي ډول دي :

- د نړۍ ۷ طبيعي عجايبي

ketabton.com - The Digital Library

- د امريکا د نن ورځي نوي ۷ عجايبي
- د امريکا د ملکي انجينرانو ټولنه
- تر اوبو لاندي نړيوالي ۷ عجايبي
- د نړۍ ۷ صنعتي عجايبي
- د سفر نړيوال ۷ عجايبي: دا عجيابي بيا پر دوو برخو وېشل کيږي:

  - ۱. د سفر نړيوالي طبيعي ۷ عجايبي
  - ۲. د سفر نړيوالي مصنوعي ۷ عجايبي

ketabton.com - The Digital Library

۱. چیچن ایتزا – میکسیکو

چیچن ایتزا د نړۍ د ۷ عجایبو څخه یو زړه راکښونکی تعجبه ځای دئ چي د ۲۰۰۷ زېږدیز کال د جولای دمیاشتي په ۷مه نېټه د پرتګال په مرکز لیسبون کي د رسمي مراسمو په ترڅ کي د نړۍ د تعجبه ځای په حیث اعلان کړل سو .

"چیچن ایتزا " د مایا دقوم یو دمهم ترینو او مشهوره ښارونو څخه یو ښار وو چي د "کوکولکان هرم " پکي واقع دئ. د کوکولکان هرم چي "ال کېسټیللو " هم ورته ویل کیږي ځیني ته ورته هرم دئ . دا هرم په میکسیکو کي یو دمشهور ترینه معماریو څخه شمېرل کیږي چي دمایا دقوم په مټ سره جوړ سوئ دئ. مایا دمیکسیکو په جنوب او د مرکزي امریکا په شمال کي اوسېدونکئ قوم دئ چي شمېر یې ۸ و ۹ میلیونو کسانو ته رسیږي.
د کوکولکان هرم هغه هرم دئ چي په څلورو خواوو کي یې ځیني جوړي سوي دي چي د هرې خوا ځیني یې بیا په خپل وار سره پوره ۹۱ ځیني لري؛ ټوله ۳۶۴ ځینې کیږي. ددې مشهوره هرم لوړوالی ۲۴ متره دئ چي دلوړي برخي په شمول یې لوړوالی ۳۰ مترو ته رسیږي. همداراز ددې هرم پر سر یو معبد هم موجود دئ.
چیچین ایتزا د مایا (مایا هغه ځای دئ چیري چي د مایا قوم اوسیږي: مرکزي امریکا او جنوبي میکسیکو.) په شمال کي د کښتو اوارو مځکو سره یو سیمه ییز او مرکزي ځای وو چي بېلابېلي په زړه پوري او زړه راکښونکي معماری پکښي موجودي دي.

د چیچین ایتزا څارنه او نظارت د میکسیکو د " INAH " موسیسې لخوا کیږي او مځکه یې د بربچانو د کورنۍ مځکه ده، خو ددې ځای کنډوالې او خرابې بیا فدرالي شتمنۍ دي.

په چیچن ایتزا کي د کوکولکان د هرم څخه ماسېوا نوري په زړه پوري ودانۍ هم موجودي دي چي په لاندي ډول دي:

-لرغون پېژندونکو په ایتزا چیچن کي د "میسوامېریکن بالګېم " لپاره ډېر میدانونه تشخیص کړي دي چي یو د هغو څخه "ګریټ بال کورټ (Great Ball Court) " نومیږي. دا میدان د

کوکولکان هرم د شمال لوېديځ څخه په ۱۵۰ متري کي واقع دئ چي پخوا يو د غټ ترينو ميدانونو څخه شمېرل کېدئ. لرغونی ميدان ۱۲۲ په ۲۸ متره کي اندازه لري او شاوخوا د ېوالونو يې ۱۲ متره (۳۹ فوټه) لوړوالی لري.

Great Ball Court

- په چيچن ايټزا کي يوه بله موجوده ودانۍ د "ټزومپېنټلي" په نامه يادېږي.
- اوساريو: دا د کوکولکان هرم ته ورته هرم دئ چي پر سر يې يو معبد موجود دئ او و ځلورو خواوو ته ځينې لري. ددې هرم په مرکزي برخه کي يو غار موجود دئ چي ۱۲ متره (۳۹ فوټه) ژوروالی لري. دا غار د ۱۸۰۰ زېږديز کال په شاوخوا کي د "ايډوارډ ايچ تومپسن" لخوا کيندل سوئ دئ. کله چي نوموړي هلته سکليټونه، طلا او مرۍ پيدا کړې نو يې دا ودانۍ د (The High Priests' Temple) په نامه سره ونومول.

د چيچن ايټزا د نامه معنی:

د چيچن ايټزا چي په انګليسي ژبه سره (Chich'en Itza) ليکل کيږي معنی {د ايټزا د څاه په خوله کي} ده. د چيچن کليمه د (Chi) او (Ch'en) څخه تشکيله سوې کليمه ده چي د (Chi) معنی {خوله يا څنډه} ده او (Ch'en) د {څاه} معنی ورکوي.

ketabton.com - The Digital Library

پاته سوه دا یتېزا کلیمه: ددې کلیمې ټکي په ټکي معنی (د اوبو جادوګري) ده خو دا د یوه قوم نوم هم دئ چي د شمالي جزیرې سیاسي او اقتصادي واک او اختیار یې ځانته خپل کړئ وو.

تاریخ:

د "یوکېټن" (د میکسیکو د ۳۱ ایالتونو څخه یو ایالت دئ) په شمال کي یوه وچه پرته ده چي پکښې ټول رودونه ترمځکي لاندي بهیږي. هلته دوه غټ طبیعي ژور ځایونه موجود دي چي د سینوټس (Cenotes) په نامه سره یادیږي. په دې ځایونو او د چیچن په شاوخوا کي بې اندازې زیاتي اوبه سته چي د تصفیې لپاره مناسبي وي. ددې دوو سینوټسونو څخه د "ساګرېډو سینوټس" په نامه ځاه ته ورته ځای ډېر شهرت لري.

د بعضو سرچینو له مخي د میلاد څخه مخکي دمایا قوم ددې سینوټسونو په شاوخوا کي قربانۍ ورکړي دي.

سرچینې زیاتوي چي د ۱۹۰۴ زېږدیز کال څخه تر ۱۹۱۰ زېږدیز کاله پوري د "ساګرېډو سینوټس" د پاکېدو پر مهال په چیچن ایتزا کي طلا، پشم، شنه کاڼي، کولالي او د انسان دبدن خاوري سوی برخي موندل سوي دي.

د ساګرېډو سینتوس

د کوکولکان هرم

د چیچن ایتزا مرکزي نقشه

ketabton.com - The Digital Library

د کوکولکان د هرم ختیځ خوا

ketabton.com - The Digital Library

۲. المسیح المخلص – برازیل

"کریستې د ریډیمر(Christ the Redeemer) "د برازیل د "ریو د جېنایرو "په ښار کې د نړۍ په کچه د عیسی مسیح یوه مشهوره مجسمه ده چې د "کورکواډو "د غره پر څوکه د "تیجوکا فورېسټ" په ملي پارک کې موقعیت لري. د کورکواډو غر د ۷۰۰ مترو (۲۳۰۰ فوټو) په اندازه جګوالی لري.
نوموړې مجسمه ۳۰ متره (۹۸ فوټه) پلنه او ۲،۳۹ متره (۱۳۰ فوټه) جګوالی لري چې وزن یې ۶۳۵ ټنو ته رسیږي. د "بولیویا "د "کوچابامبا "په ښار کې تر دې مجسمې یوه بله جګ ترینه مجسمه موجوده ده چې نوم یې "کریسټو د لا کونکورډیا "دئ. دا مجسمه بیا ۴۰، ۴۴ متره (۷،۱۳۲ فوټه) جګه او ۳۴، ۲۰ متره (۲،۱۱۲ فوټه) پلنه ده.
خو د کریستې د ریډیمر مجسمه د برازیل د کاتولیک لپاره یو ډېر مهم سمبول او رمز وواو اوس هم دئ. دا مجسمه د کانګریټو او نورو ټینګو موادو څخه جوړه سوې ده.

د کورکواډو د غره پر سره دیوې جګې مجسمې د جوړولو نظر په لمړي ځل د ۱۸۵۰ زېږدیز کال په نیمایي کې رامنځئته سو، دا هغه وخت وو کله چې کاتولیکي ملا "پیډرو ماریا بوس "د شهزادګۍ ایزابېل څخه درخواست وکړ چې نوموړې دې د یوه ستر مذهبي منار د جوړولو په برخه کې مالي مرسته وکړي. شهزادګۍ ایزابېل و دې نظریې ته د عملي بڼې ورکولو په اړه هیڅ فکر ونه کړ. کله چې ددولت او کلیسا ترمنځ په ۱۸۸۹ زېږدیز کال کې د جلاوالي قومانده رامنځته سوه نو دا پلان په مکمله توګه سره پاته سو.

ورپسې دوهم پیشنهاد د کاتولیک "سیرکل آف ریو "په واسطه سره په ۱۹۲۱ زېږدیز کال کې وسو چې د غره پر سر به یوه مجسمه جوړوي. د کاتولیک دې ډلې د (Semana do Monumento) په نامه سره یو پروګرام جوړ کړ څو د خلکو څخه لاسلیکونه ټول کړي چې ددې مجسمې د ودانولو کار به حمایه کوي. همدا راز ددې پروګرام هدف د خلکو هڅول هم وه، څو خلک خپله هم تر خپله وسه مالي مرسته وکړي. ویل کیږي چې د برازیل کاتولیکانو ددې مجسمې په جوړولو کې تر ټولو زیاتې مالي مرستې کړې دي.

ketabton.com - The Digital Library

د مجسمې په ډیزاین کې په پام کې نیول سوې وه چې د عیسوي مذهب نښه به پکښې موجوده وي او د عیسی مسیح په لاسونو کې به د نړۍ نقشه وي. خو په پای کې د ټولو مشورو څخه وروسته انتخاب په دې ډول سو چې په مجسمه کې به عیسی مسیح ولاړ وي او دواړه لاسونه به یې خلاص نیولي وي.

د انجینر "هایټور ډا سیلوا کوستا" لخوا ددې مجسمې ډیزاین جوړ سو او د مجسمې کاڼي توږونکی (سنګ تراش) یې فرانسوی کاڼي توږونکی "پاول لانډوسکي" وو. ددې ښکلي او زړه راکښونکي معمارۍ جوړښت نهه کاله په بر کې ونیول (د ۱۹۲۲ زېږدیز کال څخه بیا تر ۱۹۳۱ زېږدیز کاله پوري).
د مجسمې ټوله مالي لګښت ۲۵۰۰۰۰ ډالره وو او د ۱۹۳۱ زېږدیز کال داکتوبر دمیاشتي په ۱۲ نېټه چي د ۱۳۱۰ زېږدیز کال د میزان دمیاشتي د ۱۹ نېټې سره سمون خوري پرانستل سوه. ویل کیږي چي په دې ورځ مجسمه باید د یوې بېړۍ په وسیله سره روښانه سوې وائ خو د خرابي هوا له کبله مجسمه په "ریو "کې د کارکوونکو لخوا روښانه سوه.

د ۲۰۰۶ زېږدیز کال داکتوبر په میاشت کې چې د "کریسټ د ریډییمر "د مجسمې ۷۵مه کلیزه وه د "ریو "د ښار ستر پادري "کارډینل ایورسبیو اوسکار شاید "تر مجسمې لاندي یوه وړه کلیسا په نښه کړه چې په نتیجه کې یې ټولو د کاتولیک مذهب لارویانو ته اجازه ورکړه سوه چې هلته د ماشوم د تعمید غسل او د واده مذهبي مراسم ترسره کړي.

ketabton.com - The Digital Library

ketabton.com - The Digital Library

۳. کولوسیوم – ایټالیا

کولوسیوم یا "رومن کولسیوم" چې لومړی د "فلاوېین امپیتیاتر" په نامه سره یادېده د ایټالیا د مرکز د روم په مرکزي برخه کې موقعیت لري. کولوسیوم یو "آمپي تیاتر" یعني یو سټیډیوم ته ورته میدان دئ چیرې چې په زړه پورې کنسرټونه او د سپورټ په شمول زیات نور مراسم تر سره کیږي. دا تیاتر چې د رومي معماری او رومي انجینری یو دبهترینو ودانیو څخه شمېرل کیږي د روم په امپراطورۍ کې تر ټولو غټ ترینه تیاتر دئ. د آمپي تیاتر کلیمه چې په رومي ژبه یې داسې (Amphitheatrum Flavium) لیکي د دوو رومي امپراطورانو "وېسپاسیین" او "ټیټوس" د کورنۍ د نامه څخه تشکیله سوې کلیمه ده.

ددې ودانۍ کار د میلاد څخه وروسته د۷۰م او ۷۲م کال په منځ کې د "وېسپاسیین" د امپراطورۍ په دوره کې پیل سوئ دئ چې د میلاد څخه وروسته یې په ۸۰م کال کې، د "ټیټوس" دامپراطورۍ په دوره کې، کار پای ته ورسېد، خو د یوولسم رومي امپراطور "ډومیشین" په دوره (۸۱-۹۶) کې یې سمون سوئ او بعضې بدلونونو پکښې رامنځته سوي دي. هېره دې نه وي چې د کولوسیوم د پرانستلو په مراسمو کې ببلابېلو لوبو تقریبا سل ورځې ادامه درلودله.

کولوسیوم چې د هګۍ شکل ته ورته بڼه لري ۱۸۸ په ۱۵۶ مترو کې ځمکه اشغال کړې چې محیط یې ۵۲۷ متره مربع ته رسیږي. ددې ودانۍ بهرني دېوالونه ۳ قطاره لري چې هر قطار یې بیا په خپل وار سره نیمې دایرې ته ورته ۸۰ ګولایاني لري. په ودانۍ کې ۷۶ د داخلیدو دروازې موجودي دي او دننه پکښې ۵۰۰۰۰ تماشه چیان ځایېدلای سي.

کولوسیوم په پخواني روم کې د "کلاسیکل میتولوژي" پر بنسټ د ډرامو، اعدام، دحېوان دښکارولو او بعضو نورو شیانو سره ترځنګ د پخواني روم د مقابلو (Gladiatorial contests) لپاره استعمال کېده. د پخواني روم د مقابلو (contests Gladiatorial) مقصد د خلګو یا تماشه چیانو ساعت تېرۍ وو چې یوه سړي به د یوه بل کس او یا حیوان سره جنګ کاوه. ددې څخه زیاته موده وروسته د کولوسیوم څخه د ورکشاپو، د نظامي او جنګي کلا او بعضي نورو کارونو لپاره استفاده کېده.

ketabton.com - The Digital Library

د ځینو سرچینو له مخې اټکل کیږي چې په کولوسیوم کې د کولوسیوم د کمپونو (لوبو) له امله پنځه سوه زره انسانان او د یوه میلیون په شاوخوا کې حیوانان له منځه تللي دي.

د ۱۲مې او ۱۷مې پیړۍ په شاوخوا کې په کلیسا پوري اړوندو ادارو امر وکړ چې د پراخ کولوسیوم څخه دې په یوه داسې ډول استفاده وسي څو د وطن اقتصادي وضعه نوره هم ښه سي. هغه وو چې د رومن کاتولیک مذهب لوی پېشوا "پوپ سیکستوس" یو نوی پلان جوړ کړ چې د کولوسیوم څخه به د وړۍ فابریکه جوړوي څو په روم کې د ټولو زنا کونکو (فاحشو) لپاره د کار زمینه مساعده کړي. خو دا چې نوموړی ددې پیشنهاد د وړاندي کولو څخه وروسته په لنډ وخت کې د نړۍ څخه وکوچېد نو د کولوسیوم څخه د وړۍ کمپنۍ جوړه نه سوه.
وروپسې په ۱۲۷۱ زېږدیز کال کې "کېرډینل التیئري" په کولوسیوم کې د غوییانو د جنګولو اجازه ورکړه چې حالات یې نور هم ککړ کړل.

په ۱۷۴۹ زېږدیز کال کې "پوپ بېنېډیکټ XIV " د یوې رسمي کلیسا د پالیسی په حیث دا تصدیق کړه چې د کولوسیوم څخه په پخوا وختونو کې د یو داسې ځای کار اخیستل کېده چیري چې به عیسویان له منځه تله او ویجاړېده. ددې حکم د صادرولو په نتیجه کې په کمه موده کې په کولوسیوم کې ښکار منع کړل سو. "پوپ بېنېډیکټ XIV "د کولوسیوم څخه د (Passion of Christ = د عیسی سره مینه) تعمیر په شاني کار اخیسته او د صلیب په شاني یې زیات نور مرکزونه هلته جوړ کړل.
د کولوسیوم څخه ډیرو امپراطورانو او ولسمشرانو د خپلي خوښي کار اخیستئ دئ چې په نتیجه کې یې هلته بېلابیلي پیښې واقع سوي دي.

د ډیرو لاریونو سره ترڅنګ په ۲۰۰۰ زېږدیز کال کې د اعدام پر ضد غټ لاریونونه هم د کولوسیوم مخته وسوه.

دا مشهوره او زړه ته راکښونکې ودانی نن سبا د روم د مشهوره ترینو سېل ځایونو څخه شمېرل کیږي چې هر کال په زرګونو ګرځندویان ورځي.

ketabton.com - The Digital Library

په روم کې د یوه باغ څخه د کولوسیوم منظره

د کولوسیوم دننه برخه

ketabton.com - The Digital Library

کولوسیوم په شپه کي

ketabton.com - The Digital Library

۴. دچين ديوال – چين

د چين ستر دېوال د چين په شمال کي يو ډېرين او خاورين دېوال دئ چي د ميلاد څخه مخکي د پنځمي او شپاړلسمي پېړۍ په منځ کي جوړ سوئ دئ. دېوال په دې نيت جوړ کړل سو چي د بېلابېلو پادشاهي دورو په جريان کي به د چين دامپراطورۍ د شمالي سرحدونو دفاع کوي.د چين دستر دېوال څخه ماسېوا د پنځمي پېړۍ څخه راپدېخوا راز-راز نور دېوالونه هم معمار سوي دي چي د چين د ستر دېوال سره په مقايسه يې کيفيت ښه نه دئ، دبېلګي په توګه سره د چين د امپراطور "قين شي هوانګ" په امر جوړ سوئ دېوال يادولائ سو چي د ميلاد څخه مخکي د ۲۰۶ او ۲۲۰ کلونو په منځ کي جوړ سو.

د چين دېوال په ختيځ کي د "شانهاګوان" څخه بيا په لوېديځ کي تر "لوپ نور" پوري غځېدلئ دئ . د لرغون پېژندني پراخي سروې د عصري پرمختللو تخنيکونو په وسيله سره په تيرو نژدې وختونو کي دا معلومه کړه چي دا دېوال ۸،۸۸۵۱ کيلو متره (۳،۵۵۰۰ ميله) اوږدوالی لري. ددې فاصلې څخه يې د ۲،۶۲۵۹ کيلو مترو (۵،۳۸۸۹ ميلو) په اندازه برخه خپله دېوال نيولې، د۷،۳۵۹ کيلومترو (۵،۲۲۳ ميلو) په اندازه برخه يې مرچلونو او د پاته ۵،۲۲۳۲ کيلومترو (۲،۱۳۸۷ ميلو) په اندازه برخه يې طبيعي او دفاعي سيمو، لکه غونډيانو او سيندونو، اشغال کړې ده.

د چين د دېوال لنډه تاريخچه:

چينايان د ميلاد څخه مخکي په اتمه پېړۍ کي د "دوبي او د مني" په دوره کي لا د دېوال د جوړولو تخنيکونو سره بلد وه. د ميلاد څخه مخکي د پنځمي پېړۍ څخه بيا تر ۲۲۱ پېړۍ پوري د "قي" او "ژاو" دولتونو يو پلان جوړ کړ چي د خپل هيواد د سرحدونو دفاع به په يوه ډېره بهترينه او فوق العاده توګه سره کوي. د هغوی نظر داوو چي يو داسي شی به جوړوي چي د کوچنيو حملو او د تورو دجنګونو په مقابل کي ښه رول ولوبوي.

"قين شي هوانګ" چي کله ټوله مخالف ايالتونه فتح کړل نو يې د ميلاد څخه مخکي په ۲۲۱ کال کي ټوله چين سره يو کړ او د "قين د کورنۍ (Qin Dynasty)" بنسټ يې کېښېښود. امپراطور د خپلي امپراطورۍ ددفاع په خاطر امر وکړ چي يو نوی دېوال بايد جوړ کړل سي چي د شمال نوي

ketabton.com - The Digital Library

پولي او سرحدونه د نورو سنګرونو سره ونښلوی څو د شمال څخه د "کسیونګنو" د وګړو د راتګ مخه ونیسي. دديوال د جوړولو په پيل کي لومړی يو ازي د خاوري څخه کار اخيستل کېده خو د وخت په تيرېدو سره د کاڼو او ډبرو څخه هم ګټه پورته سوه چي د ډبرو څخه د استفادې سره سم يې د ځارني برجونه ورغول.
په ډيرو سختو حالاتو کي تر يونيم ميليون زياتو وګړو دديوال په جوړولو کي ونډه واخيسته او همدا راز ويل کيږي چي په هر متر کي يوه کس خپل ژوند دلاسه ورکړئ دئ.

د "ټانګ د کورنۍ (Tang Dynasty) " په وخت کي د ديوال د خطر سره مخ وو خو د ۱۳۶۸ او ۱۶۴۴ زېږديز کال په منځ کي د "مینګ د کورنۍ (Ming Dynasty) " په دوره کي د ديوال د بيا جوړوني پروژې پيل او پای ته ورسېدې او علاوه پر دې د ديوال نور هم اوږد کړل سو. همدا شان په دې زمان کي دديوال په شاوخوا کي جلا او ټوټې-ټوټې جوړ سوي د ديوالونه هم د دې ستر ديوال سره يوځای سول.
د چين د په زړه پوري او زړه راکښونکي ستر د ديوال ساتنه د شاوخوا زرو کلاوو او د ځارنو د برجو څخه کېده. کله چي به د دښمن قواوي و ديوال ته را نژدې کېدې نو به دديوال ساتونکو د پروړو، انبارو او لرګو څخه اور بلاوه څو د دښمن مخه ونيسي او دښمن ته زيان ورسوي.

سل کاله وروسته لا د هون نژاد ماته نه وه خوړلې، هغه وو چي "مینګ" د مغولو او مانشو (Manchus) سره نابوده جنګونه وکړل. د يادوني وړ ده چي مغول او مانشو د هون د نژاد د نسل څخه شمېرل کيږي. خو د وخت په تيرېدو سره اخير د چين د ستر د ديوال کار پای ته ورسېد او د ديوال، دديوال جوړونکو او د دې د ديوال بنسټ ايښودونکو د چين او د نړۍ په تاريخ کي ځان ته ځای خپل کړ. هېره دي نه وي چي د ديوال د کار د تمامېدو څخه وروسته کوچيانو ته په جايزه کي په زرګونو کيلو متره مربع مځکه ورکول سوه.

اوس د ديوال په ډيرو ځايونو کي ويجاړ دئ چي له امله يې ګرځندويان اجازه نه لري چي دديوال په ځينو ځانګړو او نيم - ويجاړ ځايونو کي وګرځي.
د ديوال په لسګونو غټې دروازې لري چي په ختيځ کي يې د "بوهايي" د سيمي د سرحد سره د "شانهايګوان" په نامه يوه دروازه موجوده ده او په لوېديځ کي يې د "جيايوګوان" په نامه دروازه موقعيت لري.

ketabton.com - The Digital Library

د لمرلوېدو پر مهال د ستر دېوال منظره

د (Qin Dynasty) د ستر دېوال نقشه

ketabton.com - The Digital Library

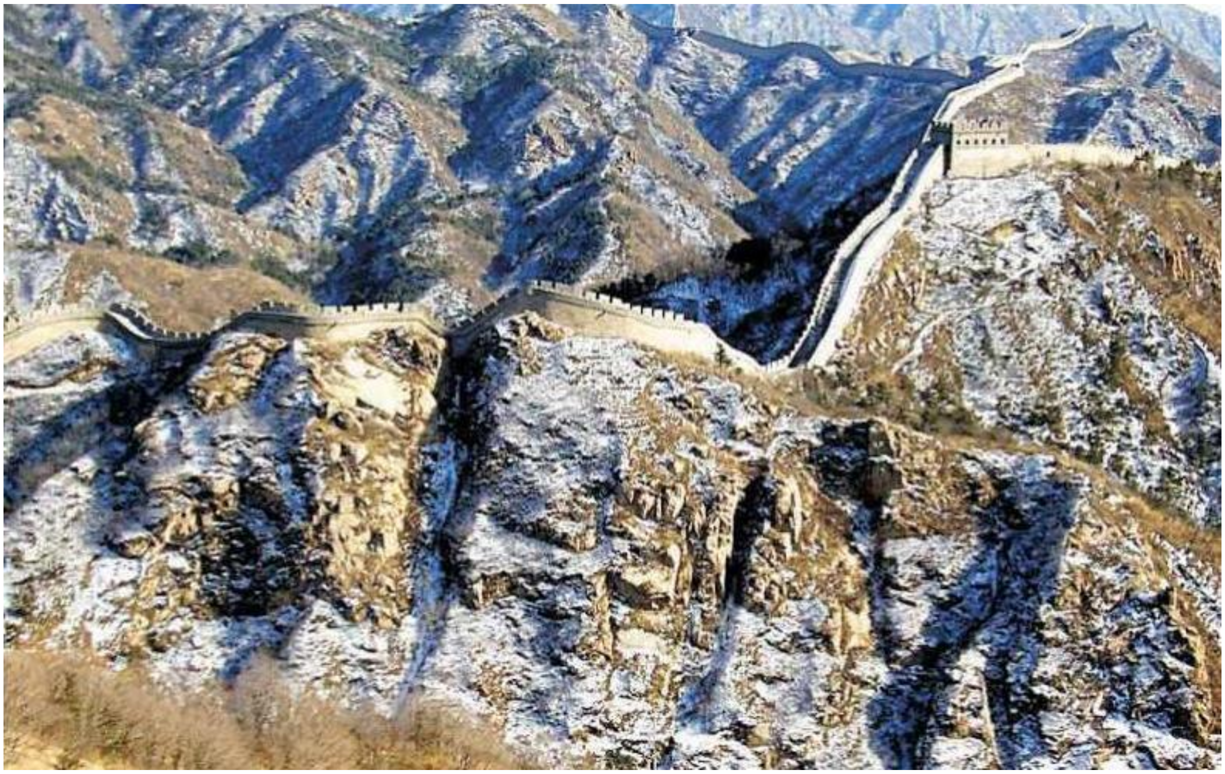

د ژمي په موسم کي پېکينګ ته نژدې د چين د ستر دېوال يوه برخه

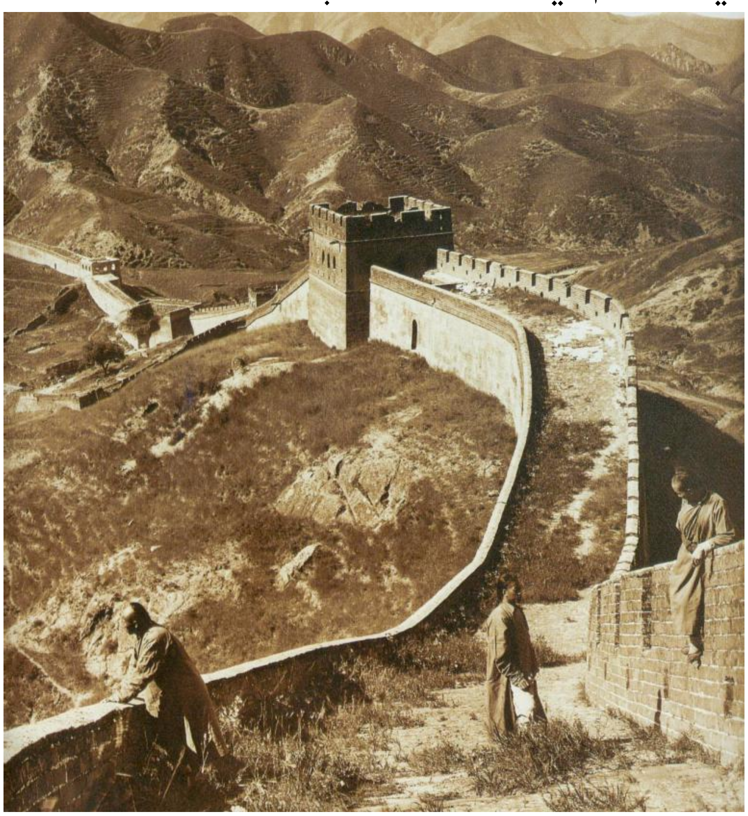

په ۱۹۰۷ زېږديز کال کي د چين د ستر دېوال يو انځور

ketabton.com - The Digital Library

د چین د ستر دېوال يوه برخه

ketabton.com - The Digital Library

۵. ماچو پیچو – پیرو

"ماچو پیچو خپله د "ماچو پیچو "او د "هواینا پیچو "(پښتو معنی: ځوان غر) په نامه دغرونو په منځ کي راښکېله سیمه ده چي د ۱۷۵۰ مترو په اندازه لوړ د "اروبامبا "په نامه رود پکي بهیږي.
ماچو پیچو چي د "د لاسټ سیټي آف د اینکاس(the Lost City of the Incas) "په نامه سره هم یادیږي د امریکا په جنوب لوېدیځ کي د "پیرو "د "ایروبامبا "په تنګي کي د یوه غره پر سر موقعیت لري. په کچوایي ژبه ماچو پیچو "د یوه زاړه سړي هسکوالی "معنی ورکوي.
ماچو پیچو د "اینکا "په نامه دوګړو یو ښار وو چي د سمندر د سطحي څخه ۲۴۳۰ متره (۸۰۰۰ فوټه) لوړ موقعیت لري. همدارازدا ځای د اینکا دامپراطوری یو دمشهوره ترینو ښو ښانو څخه هم شمېرل کیږي.

تائید سوي سرچیني وايي چي د ۱۴۴۰ زېږدیز کال په شاوخوا کي د "پاچاکوتي "د سلطنت په دوره کي د ماچو پیچو د جوړولو پروژې پېل سوي دي. په دې ځای کي د هسپانویانو ترفتحي، یعني تر ۱۵۳۲ زېږدیز کاله پوري، وګړي اوسېدل. پوهان په دې عقیده دي چي دا ځای د کوم ځانګړي هدف لپاره نه دئ جوړ سوئ ځکه چي د دې ځای د ورتګ لاري ډېري خرابي دي. هغوی په دې باور دي چي دا ځای په پخوا وختونو کي د امپراطورانو، پادشاهانو او نورو پرمختللو خلګو د مېلې او ساعت تیري ځای وو. دا ځای د پرمختللو خلګو، مشرانو او دهغوی د نوکرانو لپاره ودانۍ لري او پکښي د ۷۵۰ تنو په شاوخوا کي خلګ دشپې پاتېدلائ سوائ. دیادوني وړ ده چي کله چي به د باران داورېدو په وخت کي هلته پادشاهان نه وه نو به نور وګړي زیات کم او یا هیڅ نه لیدل کېدل.
کله چي د اینکا سلطنت ماته وخوړه نو ماچو پیچو ته د اوږدې مودې لپار تګ راتګ بند کړل سو او ښار به اکثره وخت ایله – بېله ولاړ وو.

همدارنګه یوه بله ډله پوهان بیا وايي چي ماچو پیچو د اینکا د سلطنت د دفاع لپاره یوه جوړه سوې کلا وه او کله چي هسپانویان راغلل نو د اینکا وګړو ضرورت نه درلود چي دې کلا ته بیا ولاړ سي او دخپل سلطنت دفاع وکړي نو یې په نتیجه کي تګ – راتګ بند سو. خو دا دلیل بیا په دې سره یو ناکام دلیل دئ چي وايي د ماچو پیچو موقعیت داسي یو موقعیت نه وو چي دهغه ځایه څخه دي د اینکا دسلطنت دفاع سوې وائ.

ketabton.com - The Digital Library

دا اسي هم ویل کیږي چي دا هغه ځای و چیري چي به د کوکاین بلګونه راټولېدل، ځکه هلته د کوکاین ډیري کروندې موجودي وې. خو دا خبره بیا په دې سره کمزوره کیږي چي وایي د هسپانویانو د راتګ څخه وروسته خو هم هلته د کوکاین کروندې موجودي وې نو بیا دې سیمي ته تګ راتګ ولي بند سو.

په تیرو نژدې وختونو کي دا معلومه سوه چي په ۱۸۶۷ زېږدیز کال کي جرمني کان لټونکي او دلرګو سوداګر "اوګوستو بېرنس" د پیرو ددولت په اجازه سره دا غرنی ښار پیدا و لوټ کړ او همدا شاني یې ددې ځای لرغوني خزانې و اروپایي موزیمونه ته ورکړې.
په ۱۹۱۱م زېږدیز کال کي تاریخ پوه "هیرام بینګام" د اینکا په وګړو او امپراطورۍ پسي یوه څېړنه پیل کړه چي ددې څېړني په سفر کي یې ماچوپیچو ددوهم ځل لپار پیدا (کشف) کړ.
دا ځای هغه وخت دنړۍ په کچه مشهور سو کله چي په ۱۹۱۳ زېږدیز کال کي د نېشنل جیوګرافیک چېنل ددې ځای په اړه بشپړ معلومات نړۍ ته وړاندي کړ او په ۱۹۸۳ زېږدیز کال کي دې ځای ته د یونیسکو د جهاني میراث په لیست کي ځای ورکړل سو.

دا د غرو - رغونو په منځ کي زړه راکښونکې شنه سیمه چي نړیوال شهرت لري د ګرځندویانو لپاره ډېر مهم ځای دئ او هر کال د ۴۰۰۰۰۰ په شاوخوا کي ګرځندویان دې ځای ته سفر کوي. خو یونیسکو د ګرځندویانو په دې شمېر سره خوشحاله نه ده، ځکه د یونیسکو ډله بیریږي چي ماچوپیچو ته به د ډیرو ګرځندویانو د تګ راتګ له امله نور زیان هم ورسیږي.
همدا راز د ۱۹۹۰ زېږدیز کال راهیسي دې سیمي ته نژدې هوټلونه او دوکانونه جوړ سوي دي چي د ګرځندویانو د اړتیاوو په پوره کولو کي پوره رول لوبوي. ماچوپیچو ته په پخوا وختونو کي ورتګ څو ورځي په بر کي نیولې خو په عصري نړۍ کي څوک هلته د بس او اورګاډۍ په وسیله سره په ډېر لنډ وخت کي تلای سي.

ketabton.com - The Digital Library

د هوا ینا پیچو (ځوان غر) د سر څخه د ماچو پیچو منظره

په ماچو پیچو کې د اینکا د قصر مخ

ketabton.com - The Digital Library

ماچوپیچو په ۱۹۱۱ز کې

دماچوپیچو په شاوخوا کې د شنو غرونو او خپله دماچوپیچو منظره

ketabton.com - The Digital Library

۲. پترا – اردن

لرغونی ښار پترا د اردن و جنوب ته نژدې ددې هیواد په ختیځ کې د غونډیو په یوه تنګۍ کې موقعیت لري. پترا چې په عربي ژبه د البترأ په نامه سره یادیږي د "نباطیانسیانو (الأنباط) "د مرکز یوناني نوم وو. "نباطیانس (الأنباط) "د جنوبي اردن د عربو او د عربستان په شمال کې د سامي خلګو یوه ډله وه. د پترا په ښار کې شاوخوا ټوله ودانۍ، چې پخوا جوړې سوې وې، ورانې سوې دي.
دا ښار د تجارت او سوداګرۍ څلورلارې بللائ سو، ځکه چې د یمن څخه د "بخور" بوټي ددې لارې و ایران، سوریې، روم او یونان ته انتقالیږي. د بخور بوټي هغه بوټي دي چې په خونو او یا نورو ځایونو کې د ښه بوی د رامنځته کولو لپاره لګیږي. په پترا کې د سوداګرانو د مالي حاصلاتو له امله د پترا چاروا کې ښه شتمن سول چې په پترا کې له دوی څخه پاته سوې ودانۍ د هغوی د شتمنتوب نښې بلل کیږي.

نباطیانس (الأنباط) ډیره موده خپله پادشاهي وکړه خو په ۱۰۲ کال کې د روم امپراطورۍ ماته ورکړه او دا سیمه د "عربیې" ولایت یو ښار وګرځېد.
پټ هندي سوداګر سویسزرلېنډي "جېن لاوس بورکهاردت" په ۱۸۱۲ زېږدیز کال کې پترا د غربي نړۍ لپاره ددوهم ځل لپاره کشف کړه، په داسې حال کې چې دا مهال د پترا ښار وران سوئ و.
د شلمې پېړۍ په شلمو کلونو کې د لرغون پېژندنې لپاره د پټو شیانو د راسربېره کولو په نیت کیندنې پیل سوې. په پترا کې لومړنۍ پلټنې او کیندنې په ۱۹۲۹ زېږدیز کال کې ترسره سوې چې په ۱۹۳۵، ۱۹۳۷ او ۱۹۵۴ ز کلونو کې پر مخ ولاړې. همدارنګه په ۱۹۵۸ ز کال کې د لرغون پېژندنې برتانوی ښوونځی د پترا د مرکز په کیندلو او پلټلو سره پیل وکړ. ددې وخت څخه بیا تر اوسه پورې په دې سیمه کې لرغون پېژندونکې په پلټنو بوخت دي.
هېره دې نه وي چې د قران الکریم د الفجر په سورت شریف کې دا ځای د ثمود په نامه سره ذکر سوئ دئ.

د پترا مهمې او لرغونې ودانۍ:

- د پترا لویه ماڼۍ

ketabton.com - The Digital Library

- د روم سړک
- المهلمه
- لوړ د قربانۍ ځای
- د خزنېه: چي د خزانې خونه هم ورته ويل کيږي په پترا کي تر ټولو مشهوره ودانۍ ده چي د ميلاد څخه مخکي په ۸۴م او ۸۵م کال کي جوړه سوې ده. زياتره پوهان په دې عقيده دي چي دا ودانۍ د "نباطيانس" د سردار "اريتاس III" په امر سره جوړه سوې ده. د "دخزنيې" د ودانۍ مخ څلوېښت متره لوړوالی او ۲۵ متره پلنوالی لري.همدا شاني څېړونکو او پوهانو په تيرو لنډو وختونو کي دا په ګوته کړې ده چي د "دخزنيې" د ودانۍ جوړولو فقط ۳ مياشتي په بر کي نيولي دي. پام راړونکې خبره داده چي دهغه وخت د معمارۍ دتخنيکونو په وسيله سره د يوې داسي ودانۍ جوړول يو ډېر غټ او بېل کار دئ.
- ديرالبلح (صومعه: مانۍ، چيري چي روحانين اوسيږي): صومعه په پترا کي تر ټولو غټه ودانۍ ده چي د ښار د مرکزي بازار په شمال لوېديځ کي په يوه غره کي موقعيت لري. دا ودانۍ د سردار "اوبوډاس I" معبد و.
- د پترا کليسا: چي په انګليسي په (Petra Church) نامه سره مشهوره ده د پنځمي پېړۍ په پای کي جوړه سوې کليسا ده چي د جوړولو د وخت څخه يې بيا پنځوس کاله وروسته د بيا جوړوني پروژې ترسره سوې. ددې کليسا اندازه ۲۲ په ۱۵ متره کي ده.د ميلاد څخه وروسته د ۲۰۰ کال په شاوخوا کي دا کليسا په مکمله توګه سره وسوځېدل او ورپسې په لنډ وخت کي د يوې زلزلې له امله ورانه سوه. په ۱۹۹۳ زېږديز کال کي د پترا د کليسا په يوه کنج کي ۱۵۲ د "پاپروس لولې" پيدا سوې; دې لولو ته "پترا لولز" هم ويل کيږي. پاپروس يو ډول مصري بوټی دئ چي اوږدې پاڼې لري او په اوبو کي راشين کيږي.

په تيرو نژدې وختونو کي ددې کليسا په شاوخوا کي نوري کليساوي هم کشف سوي دي چي په اړه يې يې لاتراوسه زيات معلومات نسته. دا تازه کشف سوي کليساوي پوهانو د "شنې کليسا" او د "خط الراس کليسا" په نامه سره نومولي دي.

- او ځيني نوري ودانۍ...

ketabton.com - The Digital Library

د پترا لرغونی ښار په **۱۹۸۵** زیږدیز کال کې د یونیسکو د جهاني میراث په لیست کې ثبت کړل سو . دا ځای د ګرځندویانو لپاره د راز- راز لرغونو ودانیو او تاریخي اثارو د لرلو له امله ډېر مهم دئ.

د "اردن ټایمز" یو راپور لیکي چې د **۲۰۰۶** ز کال د نومبر او ډسمبر په دوو میاشتو کې پترا ته **۵۹** زرو کسانو سفر وکړ او زیاتوي چې د ګرځندویانو دا شمېره د **۲۰۰۵** زیږدیز کال د شمېرې څخه **۲۵** سلنه کمه سوې ده.

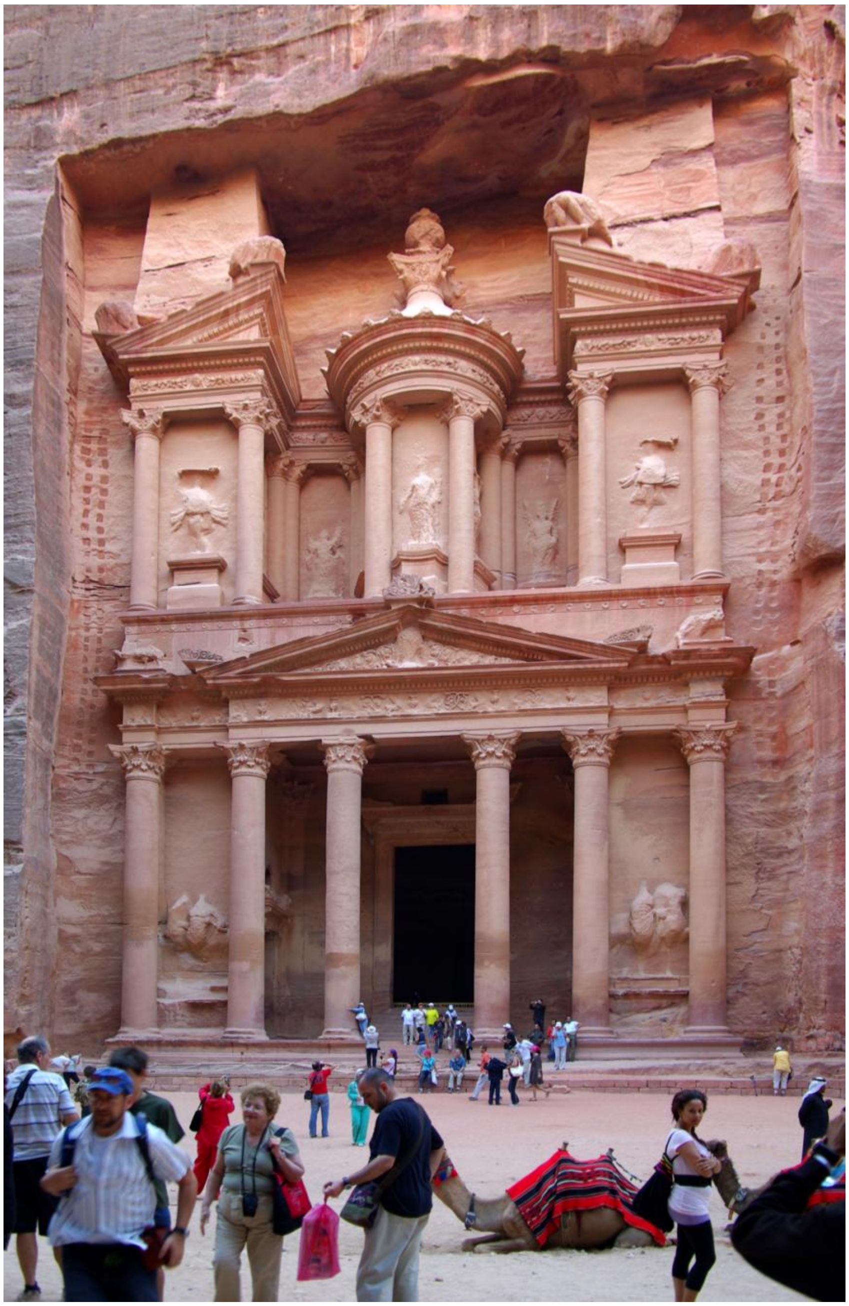

الخزنېه (د خزانې خونه)

ketabton.com - The Digital Library

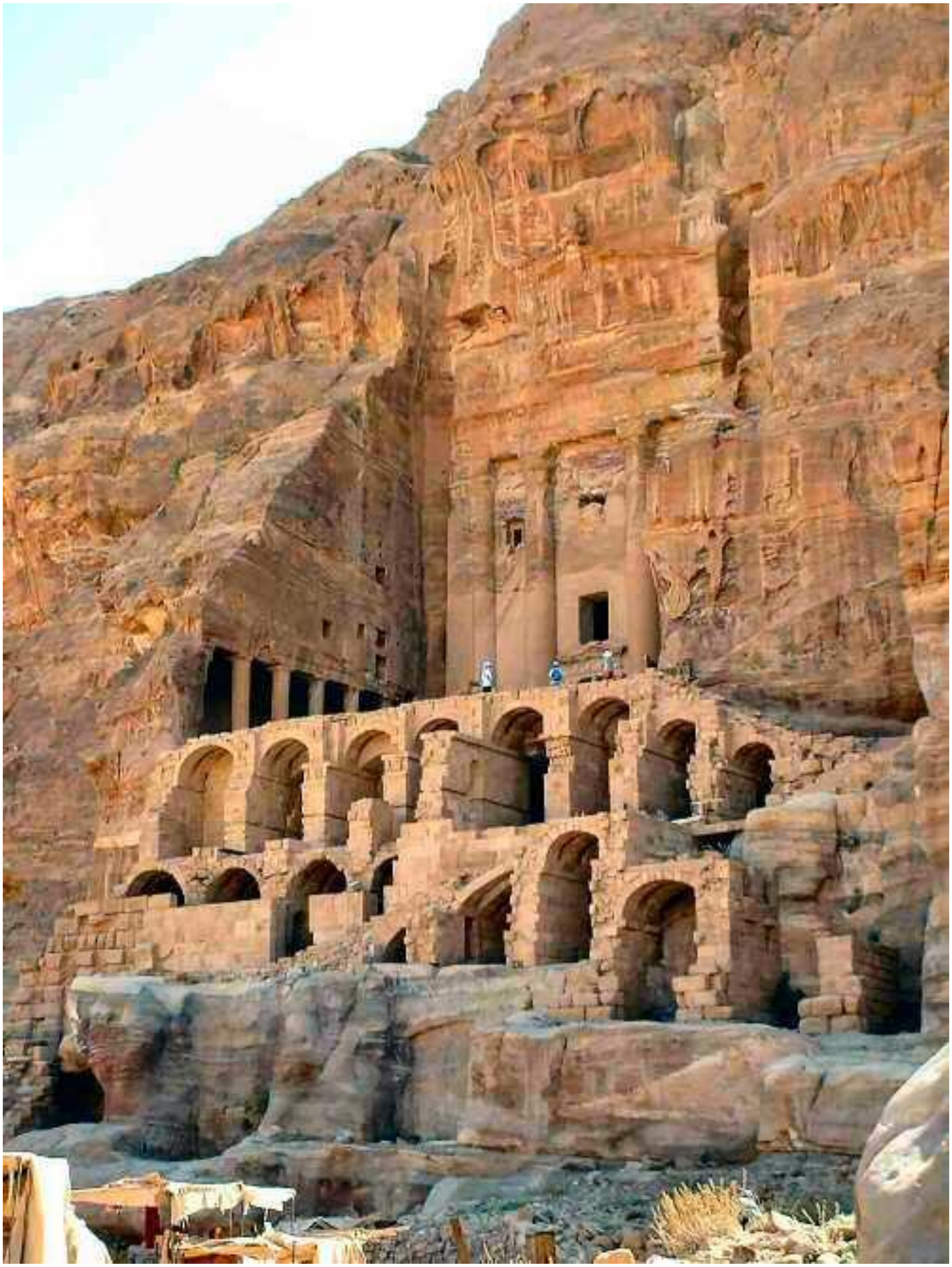

جـــــــرة قبـــر

ketabton.com - The Digital Library

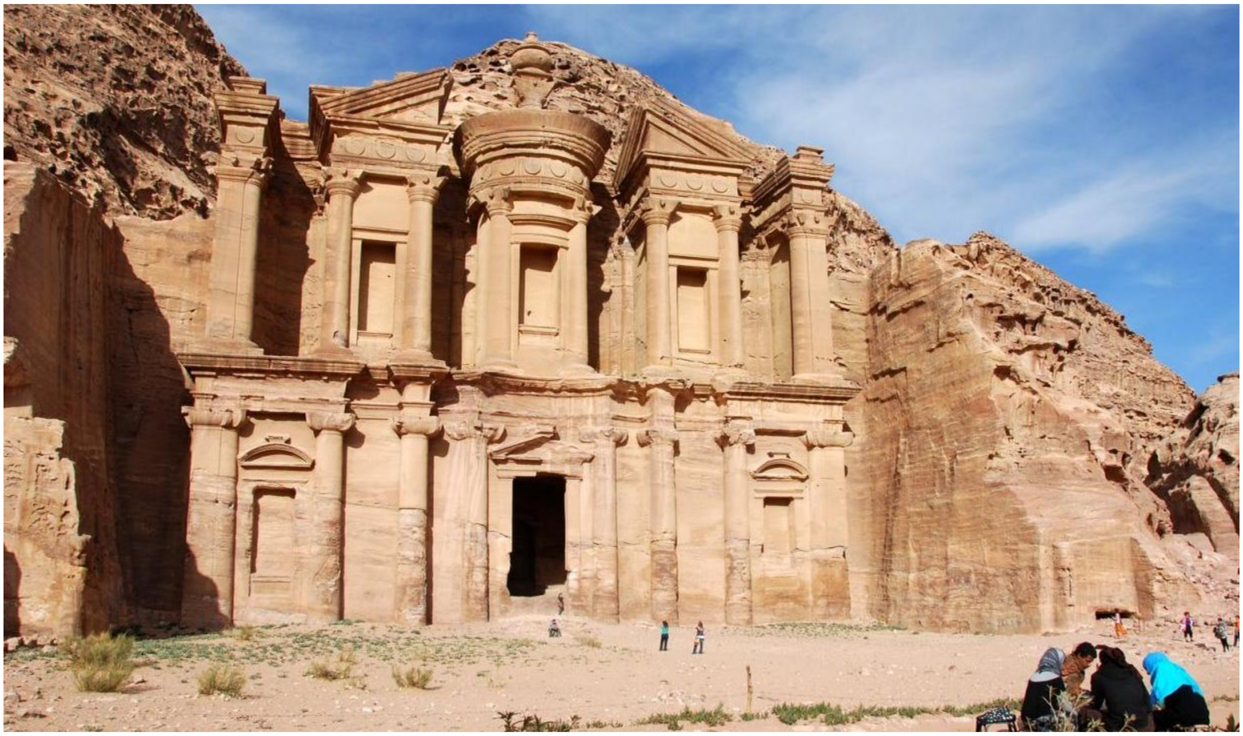

دیرالبلح(صومعه)

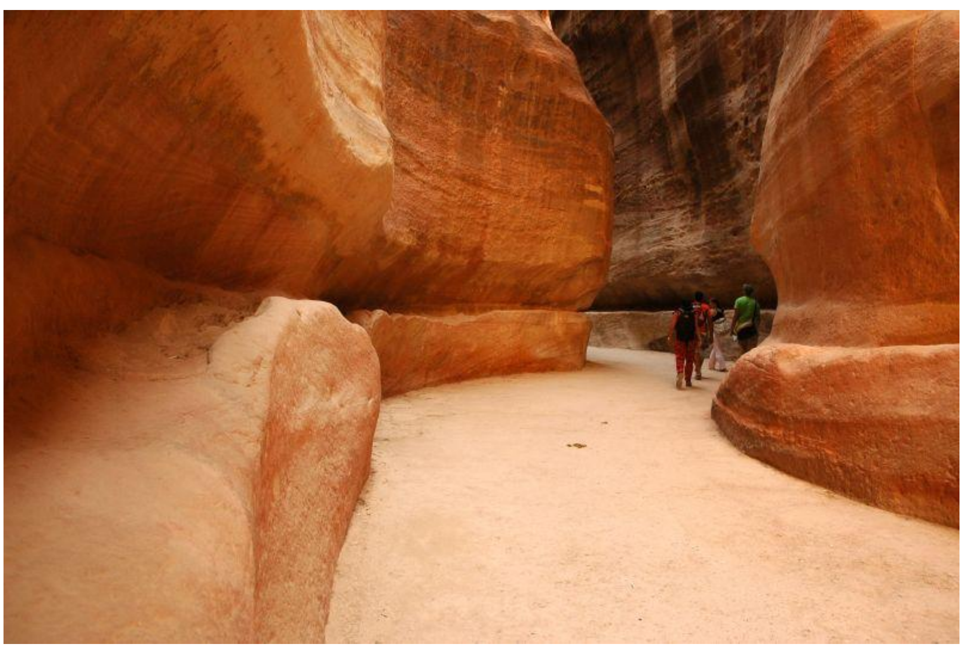

پـــتـــــرا ته تللې لاره

ketabton.com - The Digital Library

۷. تاج محل – هندوستان

تاج محل د هندوستان په شمال کې د "اوتار پرادش" د ایالت د "اګرا" په ښار کې د ممتاز محل پر مقبرې یوه جوړه سوې ښکلې ودانۍ ده چې د مغول دامپراطور شاه جهان په امر سره د هغه د ماندینې ممتاز محل په یاد جوړه سوه.
ممتاز محل چې د ۱۵۹۳ زېږدیز کال د اپریل په میاشت کې زېږېدلې وه د ۱۶۳۱ ز کال د جون د میاشتې په ۱۷مه نېټه د نفاس په دوره کې په حق ورسېده.
شاه جهان چې د ۱۵۹۲ ز کال د جنوري پر پنځمه دلاهور په ښار کې زېږېدلئ دئ په ۱۶۳۱ ز کال کې د مغولو دامپراطورۍ ددورې په ستره خوښې کې هغه وخت د غم پر تېغر کښېناست کله چې یې دربیمه ماینه، ممتاز محل، د څوارلسم کوچنې "ګوهاره بېګم" د زوکړې پر مهال دابد لپاره دنړۍ څخه سترګې پټې کړې. ویل کیږي چې پر امپراطور شاه جهان باندي په خپلو ښځو کې ممتاز محل ډیره ګرانه وه.

د ممتاز محل د مړنې څخه پوره یو کال وروسته په ۱۶۳۲ زېږدیز کال کې دهغې د مقبرې د ودانۍ کار پېل سو. په زرګونو کسب ګرانو او صنعت ګرانو ددې ودانۍ په جوړولو کې کار وکئ. د ودانۍ د ډیزاین لپاره عبدالکریم مأمورخان، مکرامات خان او کندهاري انجینر استاد احمد لاهوري خپل ډیزاین پېش کړ، هغه وو چې د استاد احمد لاهوري ډیزاین د واکمنو خوښ سو. په ۱۶۴۸ زېږدیز کال کې دممتاز محل دمقبرې کار پای ته ورسېد او ددې څخه پنځه کاله وروسته دمقبرې په شاوخوا کې د باغ او نورو تعمیرونو، لکه دروازه-روزه، کار پای ته ورسېد.

"جین-بېپټیسټ تېورنیر" زیات کوښښ وکړ چې د "یامونا" په نامه دسیند پر مقابل طرف تاج محل ته ورته یوه بله ودانۍ جوړه کړي، چې هغه به خپله دمغولو دامپراطور لپاره وي او ټوله به د تور مرمر څخه جوړه وي. خو کله چې په ۱۶۶۶ زېږدیز کال کې شاه جهان دبندیتوب پر مهال ومړ، نو دا کار هیڅ ترسره نه سو او شاه جهان دمړنې څخه وروسته په تاج محل کې د ممتاز محل څنګته خاورو ته وسپارل سو. د شاه جهان او د ممتاز محل د قبرو سرونه د تابوت په شان جوړ سوي دي؛ چې د شاه جهان دقبر سر د ممتازمحل دقبر تر سر لوړ دئ او همدارنګه د ممتاز محل مقبره ۵،۱ په ۵،۲ متره کې جوړه سوې ده.

تاج محل **۵۲** متره پلن ، **۵۸** متره لوړاو په لس زره متره مربع مساحت کي له سپينو مرمرو څخه جوړ سوئ دئ. د تاج محل په شاوخوا کي څلوري مناري ډيره موده وروسته جوړي سوې، چي لږ څه کږې دي; هغه په دې چي که کله زلزله وسي نو به مناري پر تعمير نه چپه کيږي. د تاج محل ختيځ ته يو مسجد او په لوېدېځه برخه کي يې يو مېلمستون جوړ سوئ دئ.

ددې ودانۍ سره د چهارباغ يا مغول باغ په نامه يو باغ هم سته چي په **۳۰۰** متره مربع مځکه کي جوړ سوئ دئ او تاج محل ته لا ښکلا وربخښي.

د نړۍ په کچه مشهوره او لرغونی تاج محل هر کال د **۲** څخه تر **۴** ميليونو پوري ګرځندويان ځانته رابولي چي زياتره ګرځندويان هلته د اکتوبر، نومبر او فبروري په مياشتو کي سفر کوي، ځکه چي په دې وخت کي هلته هوا مناسبه وي. تاج محل د هفتې په ټولو ورځو کي د سهار د **۲** بجو څخه بيا د ماښام تر **۷** بجو پوري د ګرځندويانو او ليدونکو پر مخ خلاص وي، خو د جمعې په ورځ د ماپښين د**۱۲** بجو څخه بيا تر **۲** بجو پوري هلته عبادت يا لمونځ کونکي موجود وي.

په **۱۹۸۳** زېږديز کال کي تاج محل د يونيسکو د جهاني ميراث په ليست کي ځان ته ځای خپل کړ.

د تاج محل ودانۍ

ketabton.com - The Digital Library

تاج محل ته د داخليدو دروازه (دروازه-روزه)

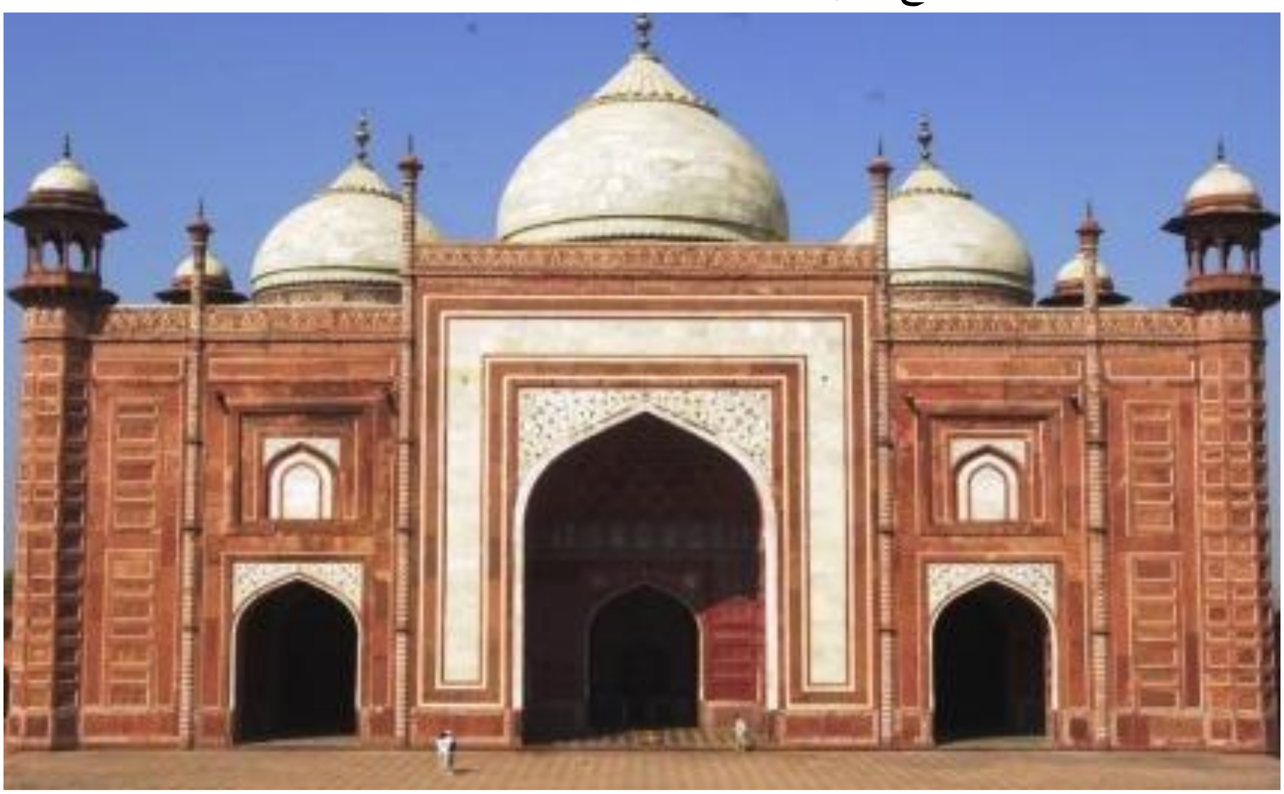

د تاج محل مسجد

ketabton.com - The Digital Library

د ممتاز محل او شاه جهان دمقبرو پر شاوخوا جوړه سوې پنجره

د "یامونا "د سیند دهاخوا څخه دتاج محل یو انځور

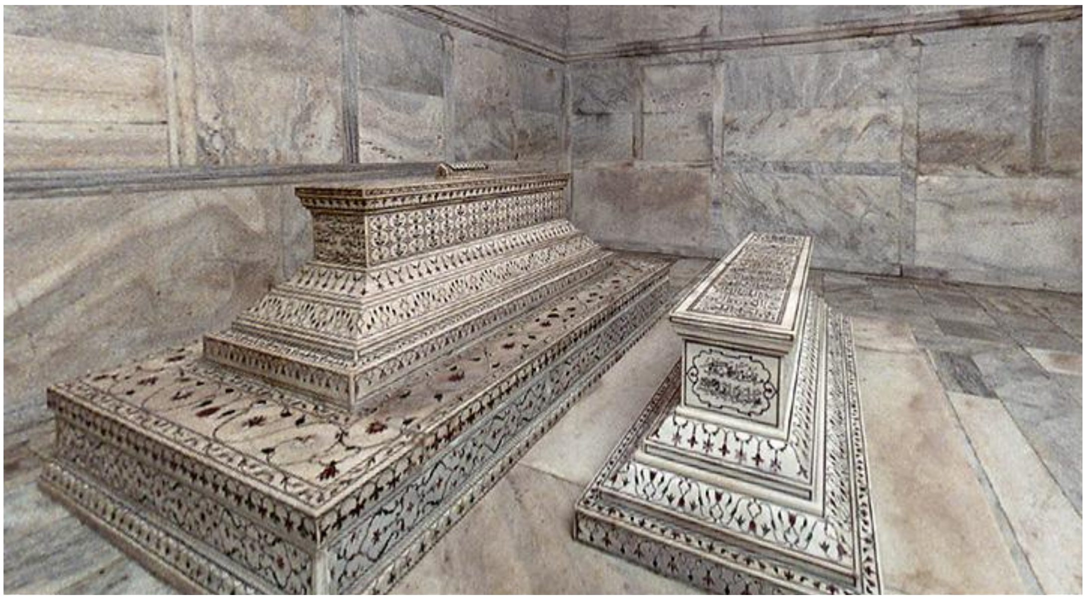

د شاه جهان او ممتاز محل مقبرې

ketabton.com - The Digital Library

سرچيني

ددې کتاب د ژباړلو پر مهال د لاندينيو ويبپاڼيو څخه معلومات راټول سوئ او ورپسې ژباړل سوئ دئ:

- د انګليسي ويکيپيډيا
- د هالنډي ويکيپيډيا
- نيو سبون ونډرز ډاټ کام

د ژباړن آثار (ناچاپ):

۱. زما سوی !	د ماشومانو لپاره	ژباړه
۲. فټبالر	د ماشومانو لپاره	ژباړه
۳. کره کي سپی	د ماشومانو لپاره	ژباړه
۴. سره زر	د ماشومانو لپاره	ژباړه
۵. د نړۍ اووه عجايبې	همدا آثر	ژباړه
۶. دنوبل جايزه او ګټونکي يې*	ژوندليکونه او ...	ژباړه
۷. درې ماشومان او يو ستوری	ناول	ژباړه

د نوبل جايزه او ګټونکي يې* : دغه آثر تراوسه بشپړ نه دئ، خو په لنډه موده کي به يې ژباړه مکمله سي.

ketabton.com - The Digital Library

پــــای

Thank you for reading

Find more e-books and articles on Ketabton - your multilingual digital library.

www.ketabton.com

Ketabton - Pashto, Farsi, Arabic & English